

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

БУЛАВА ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ»
(на матеріалах ТОВ «Прибинь»)**

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього кваліфікаційного рівня «магістр»**

Чернігів - 2020

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, обліково-економічного факультету Національного університету «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: к.е.н., доцент **Перетяцько Юлія Митрофанівна**,
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ «Прибинь» **Борець Юлія Леонідівна**

Захист відбудеться «21» грудня 2020 р. о 09.00 год. на засіданні
екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська
політехніка»

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розвиток України як сучасної європейської, правової та демократичної держави характеризується глибокими, принциповими змінами практично в усіх сферах суспільного життя. Такі зміни, в свою чергу, передбачають ефективність функціонування економічної сфери, зокрема, розвиток соціально-комерційних відносин та успішність ведення господарської діяльності підприємств.

Слід зазначити, що управління фінансовою діяльністю займає у керівників підприємств чільне місце, оскільки ефективне функціонування підприємства, а також забезпечення високих темпів його розвитку та підвищення конкурентоспроможності не може бути досягнуто без стратегічного управління його фінансовою діяльністю. У зв'язку з цим виникає потреба вдосконалення системи управління через економічне зростання господарюючих суб'єктів на основі концепції стратегічного управління, дотримання якої дозволяє організаціям бути успішними і конкурентоспроможними. З іншого боку, зростання ролі фінансової стратегії розвитку організації і її розробки в сформованих економічних умовах є важливим напрямком прогнозування можливих підсумкових показників діяльності, а саме прогностичний аналіз фінансових результатів, який дозволяє виявити та запобігти можливим негативним результатам діяльності організації в цілому

Бухгалтерський облік визначає концепцію ефективного функціонування підприємства в структурі стратегічного управління, тому саме від успішності його ведення безпосередньо залежать фінансові показники підприємства. Крім того, сучасний розвиток ринкових умов формує необхідність перегляду існуючих стандартів бухгалтерського обліку, а також методики формування та організації системи обліку, аналізу та оподаткування компанії. Тому питання аналізу контролю обліку доходів та витрат за основними видами діяльності суб'єкта господарювання є актуальним аспектом. Це також пояснюється тим, що з розвитком ринкових відносин підприємства роблять інвестиції вільних активів у власний бізнес, адже головною метою будь-якої компанії є отримання доходів від діяльності, зокрема від реалізації продукції, товарів та послуг. При цьому показники фінансових результатів демонструють цілі підприємницької діяльності.

Проблеми організації і методики бухгалтерського обліку постійно знаходяться в центрі уваги науковців і економістів усіх країн світу, а саме М.Т. Білуха, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Веріга, А.М. Галаган, Т. Гольц, Я.А. Гончарук, Я.В. Соколов, Д. Форрестер, І. Шер, Е. Шмаленбах.

Мета та завдання дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах, а також розробці шляхів їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах.

Предметом є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу та оподаткування на ТОВ «Прибинь».

Основними завданнями написання роботи є:

- дослідити теоретико-методологічні засади дослідження форм ведення обліку, аналізу та оподаткування на підприємстві;
- визначити особливості оподаткування на сільськогосподарських підприємствах;
- дослідити законодавчі аспекти регулювання обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах;
- оцінити специфіку організації обліку, аналізу та оподаткування на ТОВ «Прибінь»;
- дослідити ефективність існуючої системи обліку, аналізу та оподаткування сільськогосподарського підприємства;
- розробити методичні рекомендації щодо вдосконалення системи організації обліку, аналізу та оподаткування підприємства ТОВ «Прибінь».

У роботі використовувалися такі **методи дослідження**: порівняння - для зіставлення показників діяльності у динаміці; середніх і відносних величин - для дослідження рівня використання облікової інформації в управлінській діяльності; табличний (графічний) - для наочного зображення результатів дослідження; спостереження; аналіз - для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез - для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку та аналізу.

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи виступили: дані річних фінансових звітів ТОВ «Прибінь», дані бухгалтерського обліку, чинні нормативно-правові документи, матеріали Державної служби статистики України, праці вітчизняних науковців.

Практичне значення отриманих результатів: дослідження ґрунтується на результатах поглибленого вивчення особливостей організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарському підприємстві, а його основні положення і одержані емпіричні результати можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ «Прибінь» шляхом підготовки пропозицій щодо оптимізації діяльності підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, 10 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладений на 91 сторінці. Робота містить 20 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел з 81 найменувань та 7 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі наведена актуальність теми кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, наукова новизна одержаних результатів, практична цінність та публікації.

У першому розділі роботи «Теоретико-методологічні засади обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах» розглядаються сутність і особливості організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах, нормативно-правові акти, які регулюють питання щодо організації обліку та методичні основи формування у бухгалтерському обліку інформації щодо аналізу та оподаткування на підприємстві. Також було визначено форми бухгалтерського обліку; основні показники, за якими здійснюється аналіз сільськогосподарського підприємства та види аудиту, описано нормативну базу з зазначених питань обліку.

Бухгалтерський облік та аналіз на сільськогосподарському підприємстві - це вимірювання, обробка і передача фінансової та нефінансової інформації про економічні суб'єктах, таких як підприємства і корпорації. Організація обліку є основним моментом у системі обліку, так як він визначає місце фінансового обліку в системі економічної інформації, його роль та значення для управління з врахуванням галузевих аспектів.

Форма ведення бухгалтерського обліку є важливим елементом одного із етапів циклу ведення бухгалтерського обліку. Певне поєднання хронологічного та систематичного обліку, відповідні форми зв'язку між обліковими регістрами, спосіб та техніка облікових записів - це все визначає форму ведення бухгалтерського обліку. Згідно із чинним законодавством підприємство самостійно визначає форму ведення обліку. На сьогоднішній день поширеними формами бухгалтерського обліку є журнально-ордерна форма, спрощена та автоматизована (комп'ютерна) форми бухгалтерського обліку.

Щоб поєднати державне регулювання та особисту ініціативність підприємства у питанні організації та ведення обліку, доречно скласти облікову політику. Дотриманню положень облікової політики на підприємстві сприяє застосування в роботі облікової служби програмного забезпечення. Найбільш поширеним на практиці є використання програмного продукту «1С: Бухгалтерія».

Проведення аудиту на сільськогосподарському підприємстві також має свої особливості. На сам перед, потрібно вирішити такі питання як дотримання підприємством норм, визначених П(С)БО 16 «Витрати»; чи правильно відбувається відображення всіх видів прямих витрат на виробництво; чи законно формують і відносять загальновиробничі витрати на рахунки бухгалтерського обліку; документальне оформлення операцій з обліку витрат виробництва й калькуляції собівартості та виходу продукції рослинництва та ін. У процесі перевірки аудитор повинен переконатися в правильності розрахунків з бюджетом за податками, зборами, обов'язковими платежами, оцінити доцільність застосування можливостей пільгових механізмів оподаткування, передбачених для сільськогосподарських

підприємств.

Згідно чинного законодавства, а саме Податкового Кодексу України українські сільськогосподарські підприємства можуть обрати одну з двох можливих систем оподаткування своєї діяльності, а саме:

- загальну систему оподаткування (сплата податку на прибуток);
- спрощену систему оподаткування (сплата єдиного податку четвертої групи).

Сільськогосподарські підприємства, які обирають загальну систему оподаткування, повинні сплачувати такі податки як: податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на майно (земельний податок), рентну плату за спеціальне використання води. Згідно ПКУ суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, відносяться до четвертої групи платників єдиного податку.

Нормативно-правове регулювання ведення бухгалтерського обліку та оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні представлено низкою національних положень, планів рахунків, форм фінансової звітності та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку та оподаткування в підприємницькій сфері.

У другому розділі роботи **«Організація обліку та оподаткування на ТОВ «Прибинь»** розкривається стан та перспективи розвитку на ринку підприємств сільського господарства, загальна характеристика статутної діяльності підприємства, було проведено економічний аналіз діяльності підприємства, була проведена оцінка системи організації обліку та оподаткування на ТОВ «Прибинь».

Досліджуване підприємство ТОВ «Прибинь» працює в галузі сільського господарства. Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових та технічних культур.

На підприємстві створена бухгалтерія - структурний підрозділ суб'єкта господарювання, що призначений для ведення бухгалтерського обліку. Бухгалтерія забезпечує відповідних користувачів, в першу чергу керівництво, повною та неупередженою інформацією про фінансове становище, результати діяльності та грошових коштів підприємства. Вона складається з головного бухгалтера та бухгалтера. Всі працівники бухгалтерії виконують свої обов'язку у відповідності із посадовими інструкціями, які були розроблені підприємством. Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «Прибинь» ведеться за допомогою комп'ютерної форми обліку із використанням програмного продукту «1С: Підприємство 8.3 Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства».

Для виходу продукції підприємство застосовує рахунок 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва здійснюється на дату складання Балансу. Списання поточних біологічних активів рослинництва здійснюється на момент збирання врожаю та оформляється Актом на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю.

Підприємство у 2020 році обрало спрощену систему оподаткування. Відповідно до ПКУ воно набуло статусу четвертої групи платників податку та виплачують Єдиний податок.

Аналіз показників результатів діяльності підприємства показало, що ТОВ «Прибинь» є прибутковим. Чистий прибуток значно збільшився, при

чому найбільше підвищення спостерігалось у 2019 році. За три останні роки на підприємстві спостерігається збільшення чисельності працівників. З 2017 по 2019 рр. таке збільшення склало чотири особи. У 2018 р. збільшення було на чотири особи, у 2019 р. кількість залишилася у розмірі восьми осіб. Проте не дивлячись на збільшення чисельності працівників, ми також бачимо зростання фонду оплати праці на 67540 тисячі грн. Слідом за цим відбулось і збільшення середньомісячної зарплати. У 2019 році ж фонд оплати праці збільшився. Заробітня плата також збільшилася в середньому на одного працівника. У 2018 році підприємство висаджувало найбільше рослинної продукції і всі витрати були направлені на них. Але найбільш популярною рослинністю для висадки є насіння соняшнику. У 2018 році найбільше витрат було витрачено саме на нього. Просо та гречка – два виду рослинності, які також мають свій запит на розповсюдження. Особливо багато ресурсів було виділено на посадження проса в 2019 році. Навіть порівнюючи з насінням соняшнику за 2017-2019 рр., всі показники собівартості були найвищими, що говорить про великий попит на дану продукцію.

Загалом, підприємство має середні показники своєї економічної діяльності, які воно в майбутньому здатне підвищити.

У третьому розділі роботи «**Шляхи вдосконалення обліку та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах**» визначено напрями удосконалення діяльності підприємства та системи бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування.

Основні пропозиції та результати від провадження запропонованих заходів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Пропозиції щодо удосконалення організації обліку, аналізу та оподаткування на ТОВ «Прибінь»

Заходи	Шляхи досягнення	Результати впровадження
Заохочення співробітників до якісного виконання своєї роботи як в офісах, так і на орендованих землях	Керівництву підприємства рекомендовано введення додаткових премій, надбавок тощо	Це додасть мотивації і впевненості працівникам не тільки у якості виконання своїх обов'язків, а і у тому, що їх робота буде високо оцінена
Відсутність автоматизованого завантаження податкових накладних з програми «М.Е.Дос»	Потрібно звернутися до офіційного постачальника програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3» для можливості автоматичного підтягування даних з «М.Е.Дос» до «1С: Підприємство 8.3»	Покращення облікового процесу на підприємстві
Ведення зручного обліку земельних ділянок, які беруться в оренду підприємством	Потрібно ввести інформацію в програму «1С: Підприємство 8.3», яка дасть можливість фіксації основних показників, які належать кожній ділянці окремо	ТОВ «Прибінь» буде мати швидкий доступ до інформації за кожною ділянкою, а також мати можливість створювати зручні внутрішні звіти за певними показниками

Заходи	Шляхи досягнення	Результати впровадження
Проблема з розробкою земель, так як вони засаджені чагарниками	Керівництво могло б переглянути варіанти оренди земель за межами Чернігівської області, які відповідали б основним показникам	Збільшення кількості земель для роботи, і як наслідок, підвищення об'ємів врожаю та попиту на продукцію

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційні роботі було проведено теоретичне узагальнення та обґрунтування сутності та особливостей організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах. За результатами проведеного дослідження були сформульовані висновки і пропозиції, що відповідають поставленій меті та завданням:

1. Бухгалтерський облік та аналіз на сільськогосподарському підприємстві - це вимірювання, обробка і передача фінансової та нефінансової інформації про економічні суб'єктах, таких як підприємства і корпорації. Бухгалтерський облік, який був названий «мовою бізнесу», вимірює результати економічної діяльності сільськогосподарської організації і передає цю інформацію різним користувачам, включаючи інвесторів, кредиторів, керівництво і регулюючі органи.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) і здійснюється відповідно до законодавства – ЗУ «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, іншими нормативами та відповідними установчими документами.

2. Форма ведення бухгалтерського обліку є важливим елементом одного із етапів циклу ведення бухгалтерського обліку. Певне поєднання хронологічного та систематичного обліку, відповідні форми зв'язку між обліковими регістрами, спосіб та техніка облікових записів - це все визначає форму ведення бухгалтерського обліку. Згідно із чинним законодавством підприємство самостійно визначає форму ведення обліку, тобто форма ведення обліку є об'єктом облікової політики й повинна зазначатися у Наказі про облікову політику. В умовах комп'ютеризації облікового процесу зміст форми ведення бухгалтерського обліку розширюється та поглиблюється.

3. Питання організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах регулюється рядом нормативно-правових актів, основними з яких є: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 11.12.2006 № 1176, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 тощо.

4. Діяльність ТОВ «Прибинь» пов'язана з вирощуванням сільськогосподарської продукції, а саме гречки, пшениці, насіння соняшнику та ін. За останні 3 роки спостерігається збільшення обсягів продукції господарства, що свідчить про поступовий та стрімкий розвиток галузі. Це добрий показник, який може тільки збільшуватись в майбутньому, так як земельні ресурси мають здатність не зношуватись і не зменшуватись в процесі експлуатації.

5. Головний офіс знаходиться в Чернігові. У селі Прибинь та селі Шишківка Корюківського району та в селі Гута-Стеденецька у Сновському

районі знаходяться угіддя для посіву зернових та технічних культур. Основним видом діяльності ТОВ «Прибинь» є вирощування зернових та технічних культур. Окрім цього товариство надає такі види послуг як: вирощування овочів і баштанних, коренеплодів і бульбоплодів; вирощування інших сезонних культур; допоміжні види діяльності в галузі вирощування сільськогосподарських культур та ін.

Термін співпраці із покупцями продукції не короткий, що характеризує підприємство як надійного та добросовісного постачальника. Фінансових санкцій та судових розглядів у зв'язку невиконання умов продаж підприємство протягом свого функціонування не мало, що характеризує його як надійного ділового партнера.

Майже всі постачальники знаходяться в Чернігові або Чернігівській області, що є позитивним для підприємства, оскільки значно скорочуються транспортні витрати на доставку сировини. Зв'язки з основними постачальниками є стабільними, тому що ТОВ «Прибинь» співпрацює з ними достатньо тривалий час.

6. Аналіз рентабельності діяльності підприємства показав, що вона була нестабільною протягом 2017-2019 рр. Але в 2019 році рентабельність підвищилась. Збільшення цього показника свідчить про підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Проаналізувавши значення основних фінансових показників діяльності підприємства можна зробити висновок про середній стан фінансової стійкості ТОВ «Прибинь».

7. Відповідальною за нарахування та сплату податків на сільськогосподарському підприємстві є бухгалтерія. Бухгалтерія являє собою структурний підрозділ суб'єкта господарювання, що призначений для ведення бухгалтерського обліку. Для ведення обліку та передачі податкової звітності до фіскальних органів на підприємстві використовується програмне забезпечення «1С: Підприємство 8.3. Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства» та програма «М.Е.Дос».

Підприємство самостійно затверджує облікову політику та графік документообігу.

8. За наслідками проведеного дослідження було запропоновано ряд заходів щодо вдосконалення системи організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Прибинь», а саме: для покращення облікового процесу на підприємстві, потрібно звернутися до офіційного постачальника програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3» для можливості автоматичного підтягування даних з «М.Е.Дос» до «1С: Підприємство 8.3»; задля збільшення обсягів виробництва, керівництво могло б переглянути варіанти оренди земель за межами Чернігівської області, які відповідали б основним показникам; щоб заохочити співробітників до більш якісного виконання своєї роботи як в офісах, так і на орендованих землях, керівництву підприємства рекомендовано введення додаткових премій, надбавок тощо.

АНОТАЦІЯ

Булава О. О. Організація обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах (на матеріалах ТОВ «Прибінь»). – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Облік і оподаткування». – Національний університет «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах, а також розробці шляхів їх удосконалення.

Розглянуто сутність і особливості організації обліку, аналізу та оподаткування на сільськогосподарських підприємствах, нормативно-правові акти, які регулюють питання щодо організації обліку та методичні основи формування у бухгалтерському обліку інформації щодо аналізу та оподаткування на підприємстві. Також було визначено форми бухгалтерського обліку; основні показники, за якими здійснюється аналіз сільськогосподарського підприємства та види аудиту, описано нормативну базу з зазначених питань обліку.

Розкрито стан та перспективи розвитку на ринку підприємств сільського господарства, загальна характеристика статутної діяльності підприємства, було проведено економічний аналіз діяльності підприємства, була проведена оцінка системи організації обліку та оподаткування на ТОВ «Прибінь».

За результатами дослідження визначено напрями удосконалення діяльності підприємства та системи бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування. Запропоновано ввести заохочення для співробітників для якісного виконання своєї роботи як в офісах, так і на орендованих землях. Існує відсутність автоматизованого завантаження податкових накладних з програми «М.Е.Дос». Потрібно звернутися до офіційного постачальника програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3» для можливості автоматичного підтягування даних з «М.Е.Дос» до «1С: Підприємство 8.3». Для ведення зручного обліку земельних ділянок, які беруться в оренду підприємством. Потрібно ввести інформацію в програму «1С: Підприємство 8.3», яка дасть можливість фіксації основних показників, які належать кожній ділянці окремо. Проблему з розробкою земель, так як вони засаджені чагарниками, можна вирішити шляхом пошуку нових земель для роботи за межами Чернігівської області.

За результатами дослідження сформульовані висновки, які відповідають поставленим в роботі меті та завданням.

Одержані результати можуть бути використані для удосконалення діяльності підприємства, системи бухгалтерського обліку та його оподаткування, що в свою чергу призведе до збільшення доходів підприємства.

Ключові слова: облік, аналіз, оподаткування, сільськогосподарське господарство, податки, бухгалтерія.